

GIDA SANAYİİNİN KALINTI VE DÖKÜNTÜLERİ HAYVANLAR İÇİN HAZIRLANMIŞ KABA YEMLER

Fasıl Notu.

- 1.- Bitkisel veya hayvansal maddelerin bitki döküntüleri, bitki kalıntıları ve yan ürünler dışında, ana maddenin esas özelliklerini kaybettirecek derecede bir işleme tabi tutulmasıyla elde edilen, Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan hayvan gıdası olarak kullanılmaya elverişli ürünler 23.09 pozisyonunda yer alırlar.

Altpozisyon Notu

- 1.- 2306.41 alt pozisyonu anlamında, “düşük erusik asitli rep veya kolza tohumları” ifadesinden 12 nci Fasıl 1 no’lu alt pozisyonunda tanımlanan tohumlar anlaşılır.

GENEL AÇIKLAMALAR

Bu Fasıl, hazır gıda sanayiinde kullanılan bitkisel maddelerden arta kalan değişik kalıntı ve döküntüleri ve aynı zamanda hayvansal menşeli bazı ürünleri kapsamaktadır. Bu ürünlerin bazıları insan tüketimi için uygun olmasına rağmen esas kullanımları (tek başlarına veya diğer maddelerle karıştırılarak) hayvan beslenmesidir. Bazıları ise (şarap tortusu, ham tartar ve yağlı tohum küspeleri gibi) sanayide de kullanılmaktadır.

Bu Fasıldaki "pelletler" tabirinden, ya doğrudan doğruya sıkıştırma ile veya ağırlık olarak %3'den fazla olmamak şartı ile bir bağlayıcı (melaslar, nişastalı maddeler, vb. gibi) ilavesi ile aglomere edilen ürünler anlaşılmaktadır.

23.01 - ET, SAKATAT, BALIK, KABUKLU DENİZ HAYVANLARI, YUMUŞAKÇALAR VEYA DİĞER SU OMURGASIZLARININ İNSANLARIN YEMESİNE ELVERİŞLİ OLMAYAN UNLARI, KABA UNLARI VE PELLETLERİ; KIKIRDAKLAR.

2301.10 - Et veya sakatatın unları, kaba unları ve pelletleri; kıkırdaklar

2301.20 - Balık, kabuklu deniz hayvanı, yumuşakça veya diğer su omurgasızlarının unları, kaba unları ve pelletleri

Bu pozisyona aşağıdakiler dahildir:

- (1) **Unlar ve kaba unlar.** Bunlar, kemik, boynuz, kabuk, vb. gibi uzuvlar **hariç** olmak üzere bütün hayvanların (kümes hayvanları, memeli deniz hayvanları, balıklar veya kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar veya diğer su omurgasızları dahil) veya hayvansal ürünlerin (et veya sakatat gibi) işlenmesi ile elde edilen ve insan gıdası olarak kullanılmaya elverişli olmayan un ve kaba unlardır. Bu ürünler (esas olarak mezbahalardan, balık ürünlerini işleyen fabrikalardan, konserve veya paketlenme

sanayii, vb.den elde edilirler) genellikle buharda ısıtılır ve prese edilmiş veya yağ ve iç yağı çözebilmek için çözücü bir madde ile işleme tabi tutulurlar. Bu halde sonuç olarak elde edilen ürün, ısıtma süresince kurutulur, sterilize edilir ve son olarak da öğütülür.

Bu pozisyon, aynı zamanda yukarıda belirtilen ürünlerin pellet haline getirilmiş olanlarını da kapsar (Bu Fasılın Genel Açıklama Notu'na bakınız).

Bu pozisyondaki unlar, kaba unlar ve pelletler esas olarak hayvan beslenmesinde kullanılır, fakat diğer amaçlarla da kullanılabilir (örneğin; gübre olarak).

İnsan tüketimine uygun olmayan böceklerin unları ve kaba unları bu pozisyona dahil değildir **(05.11 pozisyonu)**.

- (2) **Kıkırdaklar.** Bunlar, domuz yağının veya diğer hayvanların katı yağlarının eritilmesi veya sızdırılması sonucunda arta kalan zarsı dokulardır. Bunlar, esas olarak hayvan gıdası üretiminde (örneğin; köpek bisküvileri) kullanılır, fakat insan gıdası olarak kullanılmaya elverişli olsalar dahi bu pozisyonda yer alırlar.

23.02 - HUBUBAT VEYA BAKLAGİLLERİN ELENMESİ, ÖĞÜTÜLMESİ VEYA BAŞKA İŞLEMLERE TABİ TUTULMASI SONUCU ELDE EDİLEN KEPEK, KAVUZ VE DİĞER KALINTILAR ("PELLET" HALİNDE OLSUN OLMASIN).

2302.10 - Mısırdan elde edilenler

2302.30 - Buğdaydan elde edilenler

2302.40 - Diğer hububattan elde edilenler

2302.50 - Baklagillerden elde edilenler

Bu pozisyona aşağıdakiler dahildir:

- (A) **Hububat tanelerinin öğütülmesi sonucu elde edilen kepek, kavuz ve diğer kalıntılar.** Bu kategori, küllü ve nişasta içerikleri bakımından 11. Fasılın 2 (A) not hükmündeki şartlara uymayan ve esas itibarıyla buğday, çavdar, arpa, yulaf, mısır, pirinç, dane darı veya kara buğdayın (Buckwheat) öğütülmesiyle elde edilen yan ürünleri kapsamaktadır.

Bunlar özellikle şunlardan ibarettir:

- (1) Az oranda yapışmış endosperm ile az bir miktarda un ihtiva eden hububat tanesinin en dış tabakasından oluşan kepek.
- (2) Un üretimi sırasında hububatin öğütülmesinden bir yan ürün olarak elde edilen kavuzlar (veya lifler). Bu ürün, kalburlama ve eleme olayından sonra arta kalan kabukların daha ince kısımlarını ve az miktarda un içermektedir.

(B) **Hububat danelerinin elenmesinden veya diğer işlemlere tabi tutulmasından arta kalan benzeri kalıntılar.** Bunlar, değirmende öğütülmeden önce hububatın elenmesinden ortaya çıkan kalıntılar olup esas olarak aşağıdakilerden oluşurlar:

- Esas hububat tanesinin daha küçük, bozuk şekilde, kırılmış veya ufalanmış parçaları;
- Esas hububat ile rastgele karışmış çeşitli bitkilerin tohumları;
- Yaprakların, sapların, minerallerin, vb. parçaları.

Bu kategori şunları da kapsar:

- (1) Yukarıdakilere çok benzer bileşimdeki ürünlerin konulduğu siloların, gemilerin, vb. temizlenmesinden ortaya çıkan artıklar.
- (2) Pirinç tanesinin beyazlatılması, parlatılması sırasında taneden ayrılan meyve kabuğu (perikarp).
- (3) Hububat tanesinin dış kabuğunun soyulmasından, yuvarlatılmasından, tabakalar halinde kesilmesinden, kabuğun soyulmasından, dilimlenmesinden veya çatlatılmasından ortaya çıkan kalıntılar.

(C) **Baklagillerin öğütülmesinden veya diğer işlemlere tabi tutulmasından oluşan kalıntılar veya benzeri artıklar.**

Bu pozisyon, yukarıdaki ürünlerin pellet şeklinde olanlarını da kapsar (Bu Fasilın Genel Açıklama Notu'na bakınız).

Bu pozisyon, kül ve nişasta içerikleri bakımından 11. Fasilın 2 (A) Notunda belirtilen değirmencilik ürünlerine ilişkin şartlara uygun olmayan, dış yapraklarıyla birlikte veya yaprakları olmaksızın bütün olarak öğütülmüş mısır koçanlarını da kapsar.

Harmanın dövülmesinden elde edilen, hububatın dış kabukları **12.13 pozisyonunda** yer alır.

Bitkisel veya mikrobiyal katı veya sıvı yağların ekstraksiyonundan arta kalan küspe ve diğer katı artıkları bu pozisyon **haricindedir (23.04 ilâ 23.06 pozisyonları).**

23.03 - NIŞASTACILIK ARTIKLARI VE BENZERİ ARTIKLAR; ŞEKER PANCARININ ETLİ KISIMLARI, ŞEKER KAMIŞI BAGASI VE ŞEKER SANAYİİNİN DİĞER ARTIKLARI, BİRACILIK VE DAMITIK İÇKİ SANAYİİNİN POSA VE ARTIKLARI ("PELLET" HALİNDE OLSUN OLMASIN).

2303.10 - Nişastacılık artıkları ve benzeri artıklar

2303.20 - Şeker pancarının etli kısımları, şeker kamışı bagası ve şeker sanayinin diğer artıkları

2303.30 - Biracılık ve damıtık içki sanayinin posa ve artıkları

Bu pozisyon, diğerleri meyanında, şunları kapsar:

- (A) **Nişasta imalinden arta kalan maddeler ve benzeri artıklar.** Bunlar, özellikle mısır, piring, patates vb. den nişasta imalinden geriye kalan artıklar olup büyük ölçüde lifli ve proteinli unsurlardan oluşmakta ve genellikle pellet veya kaba un şeklinde bazen de küspe şeklinde bulunmaktadır. Bunlar genellikle hayvan yemi veya gübre olarak kullanılmakta ve bazıları ise (örneğin; mısırın ıslatılması ve demlendirilmesi suretiyle yapılan likörlerin kalıntıları), bazı antibiyotiklerin üretimi için kültürlerin üretiminde kullanılmaktadırlar.
- (B) **Şeker pancarı küspesi.** Şeker pancarının, yapısında bulundurduğu şeker ekstraksiyonundan sonra kalan artık olup, yaş veya kuru olabilir ve her iki halde de bu pozisyonda yer alır. Fakat, hayvan gıdası olarak hazırlanmak maksadıyla içine melas katılmış veya başka şekilde hazırlanmış olduğu takdirde **23.09 pozisyonuna** dahil olur.
- (C) **Şeker kamışı bagası.** Şeker kamışının özsuyu çıkarıldıktan sonra kalan lifli kısmı olup kâğıt imalinde ve hayvan gıdalarının hazırlanmasında kullanılmaktadır.
- (D) **Şeker üretiminin diğer kalıntı ve döküntüleri.** Bunlar arasında, tasfiye işleminden ortaya çıkan köpükler ile basınçlı süzgeçlerde biriken kalıntılar sayılabilir.
- (E) **Biracılık ve damıtık içki sanayinin posaları ve artıkları.** Bunlara özellikle aşağıdakiler dahildir:
- (1) **Hububat posaları** (arpa, çavdar, vb.). Bunlar, bira üretiminde damıtma havuzlarındaki maltın sırası süzöldükten sonra kalan, etkisini yitirmiş malttan oluşmaktadır.
 - (2) **Malt filizleri.** Çimlendirilmiş hububatın fırınlama işlemi sırasında ayrılan filizleridir.
 - (3) **Etkisini yitirmiş şerbetçi otu döküntüleri.**
 - (4) **Posalar, tortular** (alkollü içkilerin üretiminde kullanılan hububat taneleri, tohumlar, patates vb. nin damıtılması sonucunda arta kalan posalar).
 - (5) **Pancar tortusu.** (Pancar melasının damıtılmasından arta kalan kalıntılar).
- (Bütün bu ürünler, kuru veya yaş olarak sunulmuş olsalar da bu pozisyonda yer alırlar).

Bu pozisyon, aynı zamanda yukarıdaki ürünlerin pellet şeklinde olanlarını da kapsar (Bu Fasilın Genel Açıklama Notu'na bakınız).

Aşağıda yazılı olanlar bu pozisyona **dahil değildir**:

- (a) Şekerin ekstraksiyonundan veya rafine edilmesinden arta kalan melas **(17.03 pozisyonu)**.
- (b) Aktif olmayan veya faaliyeti bitmiş, cansız mayalar **(21.02 pozisyonu)**.
- (c) Şeker pancarı melası tortusunun yakılması ve yıkanması ile elde edilen ham potasyum tuzları **(26.21 pozisyonu)**.
- (d) Şeker kamışı bagası pulpu **(47.06 pozisyonu)**.

23.04 - SOYA FASULYESİ YAĞI EKSTRAKSİYONUNDAN (ÖZÜTLEME) ARTA KALAN KÜSPE VE DİĞER KATI ARTIKLAR (ÖĞÜTÜLMÜŞ VEYA "PELLET" HALİNDE OLSUN OLMASIN).

Bu pozisyon, soya fasulyesindeki yağın presleme ile veya bir çözücü vasıtası ile ya da santrifüj yöntemiyle ekstraksiyonundan sonra arta kalan **yağlı küspe ve diğer katı kalıntıları** kapsar. Bu kalıntılar değerli hayvan gıdalarını oluştururlar.

Bu pozisyonda yer alan küspe ve kalıntılar, kalıp (kalın dilim), kaba un veya pellet şeklinde olabilirler (Bu Fasilın Genel Açıklama Notuna Bakınız).

Bu pozisyon insan tüketimine uygun olan yapısı değişmemiş yağsız soya fasulyesi ununu da içerir.

Aşağıdakiler bu pozisyon **haricindedir**:

- (a) Sıvı yağ posaları **(15.22 pozisyonu)**.
- (b) Yağı alınmış soya fasulyesi unundan bazı bileşenlerin elimine edilmesiyle elde edilen (gıda müstahzarlarında katkı olarak kullanılır) protein konsantreleri ve yapısı değiştirilmiş (textured) soya fasulyesi unu **(21.06 pozisyonu)**.

23.05 - YER FISTIĞI YAĞI EKSTRAKSİYONUNDAN (ÖZÜTLEME) ARTA KALAN KÜSPE VE DİĞER KATI ARTIKLAR (ÖĞÜTÜLMÜŞ VEYA "PELLET" HALİNDE OLSUN OLMASIN).

23.04 pozisyonunun Açıklama Notu, gerekli değişiklikler yapılmak kaydıyla bu pozisyona da uygulanır.

23.06 - BİTKİSEL VEYA MİKROBİYAL KATI VEYA SIVI YAĞLARIN EKSTRAKSİYONUNDAN (ÖZÜTLEME) (23.04 VE 23.05 POZİSYONUNDAKİLER HARİÇ) ARTAKALAN KÜSPE VE DİĞER KATI ARTIKLAR (ÖĞÜTÜLMÜŞ VEYA "PELLET" HALİNDE OLSUN OLMASIN) (+).

2306.10 - Pamuk tohumundan

2306.20 - Keten tohumundan

2306.30 - Ayçiçeği tohumundan

- Rep veya kolza tohumundan

2306.41 -- Düşük erusik asit muhtevalı rep veya kolza tohumundan

2306.49 -- Diğerleri

2306.50 - Hindistan cevizi veya kopradan

2306.60 - Palm cevizi veya palm bademinden

2306.90 - Diğerleri

Bu pozisyon, **23.04** veya **23.05 pozisyonlarında** yer alanlar **hariç** olmak üzere mikrobiyal yağlardan veya yağlı tohumlardan, yağlı meyvelerden ve hububat tohumlarının rüşeyminden (germ) çözücülerle veya prese edilmek suretiyle veya santrifüj vasıtasıyla yağ üretilmesinden arta kalan **yağlı küspe ve diğer katı artıkları** kapsar.

Bu pozisyon; pirinç kepeğinin yağı ayrıştırıldıktan sonra elde edilen yağı alınmış kepeği de içerir.

Bu pozisyonda yer alan yağ küspeleri ve diğer katı artıkların bazıları (keten tohumu, pamuk tohumu, susam, kopra, vb.) kıymetli hayvan yemini oluşturmakta; bunlardan bazıları (örneğin; kastor) hayvan yemi olarak kullanıma uygun olmayıp gübre olarak kullanılmaktadırlar. Diğer bir kısmı ise (örneğin; acı badem ve hardal küspesi) uçucu yağların üretiminde kullanılırlar.

Bu pozisyonda yer alan artıklar, kalın dilimler (kalıplar), kaba un veya pellet şeklinde olabilirler (Bu Fasılın Genel Açıklama Notuna Bakınız).

Bu pozisyon, insan tüketimine uygun yapısı değişmemiş yağı alınmış unları da kapsar.

Bu pozisyon, sıvı yağ tortularını **kapsamaz (15.22 pozisyonu)**.

Altpozisyon Açıklama Notu.

2306.41 Altpozisyonu

Düşük erusik asitli rep veya kolza tohumları" için, 12 nci Fesıl 1 nolu alt pozisyon notuna ve 12.05 pozisyonunun açıklama notuna bakınız.

23.07 - ŞARAP TORTUSU; HAM TARTAR.

Şarap tortusu, şarabın fermentasyonu ve olgunlaşması sırasında kaplarda biriken çamur kıvamında bir artıktan ibarettir. Bunun preslenerek filtreden geçirilmesi ile katı haldeki şarap tortusu elde edilmektedir. Kurutulmuş şarap tortusu toz, granül veya düzgün olmayan parçacıklar halinde bulunmaktadır.

Ham tartar, üzüm şirasının fermente ettirildiği teknelerde veya şarabın korunduğu fıçılarda ortaya çıkan katılaşmış bir madde olup, toz veya pullar veya düzgün olmayan kristalimsi parçacıklar halindedir. Rengi gri ile koyu kırmızı arasında değişir. Birinci yıkamadan sonra, elde edildiği şarabın türüne göre grimsi-sarı veya kırmızımsı-esmer renkli kristaller halini alır. Bu şekildeki yıkanmış ham tartar da bu pozisyona dahildir.

Şarap tortusu ile ham tartarın her ikisi de (yıkanmış ham tartar dahil), içinde oldukça yüksek oranda kalsiyum tartarat bulunan ham potasyum hidrojen tartaratlar olup, potasyum bitartarat (krem tartar) üretiminde kullanılır. Potasyum bitartarat beyaz kristaller veya kristalize tozlar halinde, kokusuz ve asit tadında olup, hava ile temasta bozulmaz. Şarap tortusu hayvan gıdalarının hazırlanmasında, ham tartar ise boya sanayiinde mordan olarak kullanılmaktadır.

Krem tartar (**29.18 pozisyonu**) ve kalsiyum tartarat (duruma göre **29.18** veya **38.24 pozisyonu**) bu pozisyon **haricindedir**.

23.08 - TARİFENİN BAŞKA YERİNDE BELİRTİLMİYEN VEYA YER ALMAYAN VE HAYVAN GIDASİ OLARAK KULLANILAN NEVİDEN OLAN BİTKİSEL MADDELER VE BİTKİSEL DÖKÜNTÜ, ARTIK VE YAN ÜRÜNLER ("PELLET" HALİNDE OLSUN OLMASIN).

Tarifenin başka bir yerinde daha özel olarak yer almamış olmak ve hayvan gidası olarak kullanılan türden olmak **şartıyla**, bu pozisyon, bitkisel ürünleri, bitkisel döküntü ve artıklar ile bitkisel maddelerin bazı hülâsalarının ekstrakte edilmesi amacıyla yapılan endüstriyel işlemlerden arta kalan yan ürünleri kapsar.

Bu pozisyon, diğerleri meyanında, şunları kapsar:

- (1) Meşe palamudu ve at kestanesi.
- (2) Tanesi çıkarıldıktan sonra arta kalan mısır koçanı; mısır sapları ve yaprakları.
- (3) Pancar veya havuç başları (toprak üstünde kalan kısımları).
- (4) Sebze kabukları (bezelye, bakla, vb. tohum zarfı).
- (5) Meyve artıkları (elma ve armut kabuk ve çekirdekleri vb.) ve meyve püre ve posası (üzüm, elma, armut, turunçgiller vb. nin preslenmesinden elde edilen) Bunlar, pektin çıkartılmasında kullanılsalar bile, bu pozisyonda yer alırlar.

- (6) Hardal tohumlarının ezilmesi sırasında ikincil ürün olarak elde edilen kalıntılar.
- (7) Hububat tanelerinden veya diğer bitkisel maddelerden kahve yerine kullanılan ürünlerin (veya bunların hülâsalarının) hazırlanmasından sonra geriye kalan artıklar.
- (8) Bazen "turunçgil meyvelerin melası" olarak bilinen, turunçgil meyveleri suyunun imalâtı sırasında ortaya çıkan artık suların konsantre edilmesi (yoğunlaştırılması) ile elde edilen yan ürünler.
- (9) Hidrolize olmuş öğütülmüş mısır koçanı olarak bilinen ve 2-furaldehit elde edilmesi için mısır koçanının hidrolize edilmesinden arta kalan kalıntı ve döküntüler

Bu pozisyonda yer alan ürünler, pellet şeklinde olabilirler (Bu Fasilın Genel Açıklama Notuna Bakınız).

23.09 - HAYVAN GIDASİ OLARAK KULLANILAN MÜSTAHZARLAR.

2309.10 - Kedi veya köpek maması (perakende satılacak hale getirilmiş)

2309.90 - Diğerleri

Bu pozisyon, tatlandırılmış hayvan yemlerini ve aşağıda belirtilen amaçlar için tasarlanmış olup çeşitli besin maddelerinden oluşan ve hayvan beslemede kullanılan maddeleri kapsar:

- (1) Hayvanlara rasyonel ve dengeli günlük bir diyet verilmesini sağlamak (**Tam gıdalar**);
- (2) Tarımsal ürün kökenli esas hayvan yemlerinin organik veya inorganik maddelerle tamamlanması suretiyle uygun bir günlük diyetin sağlanması için (**tamamlayıcı gıdalar**); veya
- (3) Tam veya tamamlayıcı gıdaların yapımında kullanmak için.

Bu pozisyon, bitkisel ve hayvansal maddelerin orijinal maddenin esas özelliklerini kaybetme derecesine kadar işlenmesi sonucu elde edilen ve hayvan beslemede kullanılan türden olan ürünleri içine alır. Örneğin; bitkisel maddelerden elde edilen ürünlerin görmüş olduğu işlemler, orijinal bitkisel maddenin tipik hücresel yapısını mikroskop altında tanınamaz hale getirecek derecededir.

(I) TATLANDIRILMIŞ HAYVAN GIDALARI

Tatlandırılmış hayvan gıdaları, melasın veya benzeri tatlandırıcı maddelerin (genellikle ağırlık olarak %10'dan fazla oranda) bir veya daha fazla besleyici maddelerle olan karışımlarıdır. Bu karışım genellikle sığır, koyun, at veya domuz beslemede kullanılır.

Besleyici değeri olmasının yanı sıra, melaslar yiyecek maddelerinin lezzetini artırırlar ve böylece saman, hububat yaprakları, keten tohumu küçük parçaları veya meyve posaları gibi besleyici değeri düşük olan ve bu nedenle de hayvanların kabul etmede isteksiz oldukları ürünlerin kullanımını yaygınlaştırırlar.

Tatlandırılmış bu mamuller kural olarak, doğrudan doğruya hayvanların beslenmesinde kullanılırlar. Bununla beraber bunlardan bazıları, örneğin; buğday kepeği, palm çekirdeği veya Hindistan cevizi küspesi gibi yüksek dereceli besleyici gıda melasları ile karıştırılır ve **tam** hayvan gıdası veya **tamamlayıcı** hayvan gıdası yapımında

kullanılırlar.

(II) DİĞER MÜSTAHZARLAR

(A) HAYVANIN İHTİYACI OLAN RASYONEL VE DENGELİ GÜNLÜK

BİR DİYETİ GARANTİ EDEN TÜM BESİN UNSURLARINI SAĞLAYACAK ŞEKİLDE DÜZENLENMİŞ MÜSTAHZARLAR (TAM GIDALAR)

Bu müstahzarların tipik özelliği, aşağıda belirtilen üç grup besleyicileri içermiş olmalarıdır:

- (1) "Enerji veren besin maddeleri". Bunlar nişasta, şeker, selüloz ve yağ gibi yüksek karbohidrat (yüksek kalori) içeren besleyicilerdir. Bu maddeler hayvan organizması tarafından yakılması suretiyle hayvanın yaşaması için ve besicilik amacının elde edilmesi için gerekli olan enerji ortaya çıkarılır. Hububat, yarı şekerli mangold'lar, don yağı ve saman bu gruba örnek olarak verilebilir.
- (2) "Vücudu onarıp güçlendirici", proteince zengin besin maddeleri veya mineraller. Bunlar, enerji veren besleyici maddelerden farklı olarak hayvan organizması tarafından "yakılmaz" lar, fakat hayvansal dokuların ve çeşitli hayvansal ürünlerin (süt, yumurta, vb.) oluşumuna katkıda bulunurlar. Bunlar, esas itibariyle proteinlerden veya minerallerden oluşurlar. Bu amaçla kullanılan proteince zengin bu maddelere örnek olarak, bakliyat tohumları, bira tortusu ve posası, yağlı tohum küspeleri ve süt mamulleri yan ürünleri verilebilir.

Mineral maddeler esas itibariyle kemiklerin oluşumuna hizmet ederler. Kümes hayvanlarında ise mineral maddeler yumurta kabuğunun oluşumunu sağlarlar. En çok kullanılan mineral maddeler; kalsiyum, fosfor, klor, sodyum, potasyum, demir, iyot ve benzerleridir.

- (3) "Fonksiyonel besin maddeleri". Bunlar karbonhidrat, protein ve minerallerin asimilasyonunu yani özümsemesini artıran maddelerdir. Bunlara, vitaminler, iz elementler ve antibiyotikler dahildir. Bu besin maddelerinin noksan ve yetersiz olması, genellikle hastalıklara neden olur.

Yukarıda belirtilen üç grup besleyiciler hayvanların yiyecek ihtiyaçlarının tamamını karşılarlar. Bunların karışımları ve oranları yetiştirilen hayvanın durumuna bağlıdır.

(B) TARIMSAL OLARAK ÜRETİLEN YEMLERİ TAMAMLAYICI, (DENGELEYİCİ) MÜSTAHZARLAR (TAMAMLAYICI HAYVAN GIDALARI)

Tarımsal olarak üretilen yemler, genellikle proteinler, mineraller veya vitaminler bakımından oldukça zayıftır. Bunların eksikliklerini telafi etmeye yönelik müstahzarlar hayvan için dengeli bir diyet sağlamayı amaçlar. Bu müstahzarlar, proteinler, mineraller ve vitaminleri içerirler. Bunlar ayrıca, diğer gıda maddeleri parçalarını, unsurlarını taşıyıcı olarak hizmet eden enerji sağlayıcı yemleri (karbonhidratları) ilave olarak içinde bulundururlar.

Her ne kadar, nitelik olarak bu müstahzarlar yukarıdaki A) paragrafında anlatılan ürünler ile hemen hemen aynı bileşime sahip iseler de, bunlar belirli bir tek besleyici maddenin nispeten yüksek oranda bulunması ile farklılık göstermektedir.

Aşağıdakiler bu gruba dahildir:

- (1) Proteinler, B vitamini, tuzlar, gibi suda eriyen unsurları içeren kalıntı suların konsantre edilmesi ve dengeli hale getirilmesi suretiyle elde edilen ve balık ve deniz memelilerinin kaba unu veya yağının üretiminde

türetilen hamur halinde veya kurutulmuş şekilde veya sıvı halde ya da yapışkan solüsyon halinde balık veya deniz memellileri solüsyonları.

- (2) Yoncadan (lucerne) ısı uygulanması suretiyle elde edilen bütün halde yeşil konsantre protein yaprağı ve protein konsantre yaprağın yeşil fraksiyonları.

(C) **YUKARIDA (A) VE (B) BÖLÜMLERİNDE BELİRTİLEN TAM HAYVAN GIDALARININ VEYA TAMAMLAYICI HAYVAN GIDALARININ YAPIMINDA KULLANILAN MÜSTAHZARLAR**

Bu müstahzarlar, ticarete "önceden karıştırılmış (premises)" olarak bilinirler. Genel bir şekilde ifade edilirse, bunlar yapısı ve oranları hayvanın ihtiyacına göre değişen seri haldeki maddeleri (bazen ilave maddeler şeklinde ifade edilir.) içeren bileşiklerin bileşimidirler. Bu maddeler üç tipte bulunmaktadır:

- (1) Hazmı düzenleyici maddeler. Bunlar, genel olarak yemlerin hayvan için daha faydalı olmasını ve sağlığının korunmasını sağlayan vitaminler veya provitaminler, aminoasitler, antibiyotikler, koksidiostatlar (coccidiostats), iz elementler, emülsifiye ediciler, aroma vericiler, iştah açıcılar, vb. dir.
- (2) Hayvan yemlerinin (özellikle yağlı bileşiklerin) uzun süre hayvan tarafından tüketilinceye kadar dayanıklılığını sağlamak amacıyla tasarlanan antioksidanlar ve stabilizatörler, vb.
- (3) Taşıyıcı olarak görev yapan ve bir yada daha fazla organik besleyici maddeden (manyok köklerinden tapyoka çıkarılan bitki, soya unu veya kaba un, kalıntı pamuk lifleri, maya, gıda sanayiinin çeşitli kalıntıları) veya anorganik maddeden (magnezit, kireç, kaolin, tuz, fosfatlar gibi) oluşan ürünler.

Yukarıda (1) nolu paragrafta tanımlanan maddelerin konsantrasyonu ve taşıyıcının yapısı, müstahzarların ilave edildiği bileşik yemlerdeki bu maddelerin özellikle homojen olarak dağılımını ve karışımını mümkün kılmak için belirlenir.

Hayvan gıdası olarak kullanılmak **şartıyla** aşağıdakiler de bu gruba dahildir:

- (a) Birkaç mineral maddeden oluşan müstahzarlar.
- (b) Yukarıda (1) nolu paragrafta belirtilen aktif bir madde ile bir taşıyıcıdan oluşan müstahzarlar. Örneğin basit bir şekilde, fermentasyon fıçısının tüm muhtevasının kurutulmasıyla elde edilmiş, imalat işlemi sonucu ortaya çıkan antibiyotik ürünleri (esas olarak miselyum, besiyeri ve antibiyotik). Organik ve anorganik maddeler ilavesi ile standardize edilmiş olsun olmasın sonuçta elde edilen kuru ürün genellikle %8 ile %16 arasında değişen oranda antibiyotik içerir ve özellikle "premises" denilen önceden karıştırılmış maddelerin esas maddesi olarak kullanılır.

Bununla birlikte, bu grupta yer alan müstahzarlar, veterinerlikte kullanılan bazı müstahzarlarla karıştırılmamalıdır. Veterinerlikte kullanılanlar, genellikle tıbbi özellikleriyle tanınırlar ve aktif maddeler bakımından daha yüksek konsantrasyona sahiptirler ve genellikle farklı şekillerde hazırlanırlar.

Bu pozisyona aşağıdakiler de dahildir:

- (1) Kedi, köpek vb. için et, sakatat ve diğer katkı maddelerinin karışımından oluşan, hava geçirmez kaplara konulmuş ve yaklaşık olarak bir öğün ihtiyacını karşılayacak miktarda olan müstahzarlar.
- (2) Köpekler veya diğer hayvanlar için bisküviler. Bunlar, genellikle un nişasta veya hububat ürünleri ile don yağları veya et ezmelerinin karıştırılmasından yapılırlar.
- (3) Kakao içersin içermesin, sadece köpeklerin veya diğer hayvanların yemeleri için hazırlanmış tatlı

müstahzarlar

- (4) Kuşlar için (örneğin; Avustralya papağanları için esas yem veya tam yem olarak kullanılan, darı, kuş yemi, kabuklu yulaf, keten tohumundan oluşan müstahzarlar) veya balıklar için besleyici müstahzarlar.

Bu pozisyonda yer alan hayvan yemi olarak kullanılan müstahzarlar genellikle pellet şeklinde hazırlanırlar (Bu Fasilın Genel Açıklama Notuna Bakınız).

Aşağıda yazılı olanlar bu pozisyon **haricindedir**:

- (a) Tek bir maddeden veya bir tek özel pozisyonda yer alan bir kaç maddenin karışımından yapılmış olan ve ağırlık itibariyle %3'ü geçmeyen oranda bir bağlayıcı madde (melaslar, nişastalı maddeler, vb.) ilave edilmiş pelletler (**07.14, 12.14, 23.01 pozisyonları**, vb.).
- (b) Hububat tanelerinin basit karışımları (**Fasıl 10**), hububat unlarının veya bakliyat unlarının basit karışımları (**Fasıl 11**).
- (c) Özellikle yapısı, saflığı, bileşenlerinin oranı, üretim sırasında uyulan hijyenik gereklilikler ile uygun olduğunda ambalaj üzerinde yer alan ibareler ve kullanımına ilişkin diğer bilgiler bakımından dikkate alınan ve hem hayvan beslemede hem de insan gıdası olarak kullanılabilen müstahzarlar (özellikle **19.01 pozisyonu** ve **21.06 pozisyonu**).
- (d) **23.08 pozisyonunda** yer alan bitkisel döküntü, artık ve yan ürünler.
- (e) Vitaminler (belirli bir kimyasal yapıda veya arakarıışımlar halinde olsun olmasın, bir çözücü içine konmuş veya antioksidanlar ya da kalıplaşmayı önleyici ajanlar ilave edilerek veya bir substrat üzerine adsorbsiyonla ya da jelatin, mumlar, katı yağlar vb. gibi bir koruyucu tabaka uygulanarak stabil hale getirilmiş olsun olmasın) (bu katkı maddeleri, substratlar veya tabaka miktarının, muhafaza veya taşıma için gerekli olandan fazla olmaması **şartıyla** ve bu katkı maddelerinin, substratların veya tabakanın, vitaminlerin özelliklerini değıştirmemesi veya bunları genel kullanımdan çok özel kullanım için daha uygun hale getirmemesi **şartıyla**) (**29.36 Pozisyonu**)
- (f) **29. Fasıl**da yer alan diğer ürünler.
- (g) **30.03** veya **30.04 pozisyonunda** yer alan ilaçlar.
- (h) **35. Fasıl**da yer alan protein maddeleri.
- (ij) Hayvan gıdalarının üretiminde istenmeyen mikroorganizmaları kontrol etmek amacıyla kullanılan antimikrobiyal dezenfektan karakterindeki müstahzarlar (**38.08 pozisyonu**).
- (k) Antibiyotiklerin üretimi işleminde filtrasyon ve ilk aşama ekstraksiyonu sırasında elde edilen ve genellikle %70'i geçmeyen oranda antibiyotik içeren ara ürünler (**38.24 pozisyonu**).